

SKUPŠTINA CRNE GORE

ODBOR ZA TURIZAM, POLJOPRIVREDU, EKOLOGIJU

I PROSTORNO PLANIRANJE

00-63-10/13-6

IZVJEŠTAJ O RADU ZA 2012.GODINU

UVOD

Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje svoje aktivnosti usklađuje sa Programom rada Vlade Crne Gore.

S obzirom da je 2012. bila godina u kojoj su održani parlamentarni izbori, aktivnosti Odbora su bile smanjene.

U 2012. godini Odbor je održao pet sjednica, na kojima je razmotreno šest predloga zakona i 39 amandmana.

Odbor je bio domaćin XIII Cetinjskog parlamentarnog foruma, čija je tema bila zaštita životne sredine i održivi razvoj.

Služba Odbora je aktivno uključena u rad radnih grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za pojedine oblasti pravne tekovine Evropske unije (Aquis communitaire). Odbor u okviru svoje nadležnosti prati i ocjenjuje usklađenost zakona Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske Unije i, na osnovu izvještaja Vlade, prati i ocjenjuje primjenu zakona, posebno zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom Evropske Unije. Od ukupno 33, četiri pregovaračka poglavlja Odbora su u direktnoj nadležnosti ovog Odbora i to: 11. Poljoprivreda i ruralni razvoj, 12. Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika, 13. Ribarstvo i 27. Životna sredina. Druga poglavlja, kao 1. Slobodno kretanje roba, 15. Energetika, 18. Statistika i 28. Zaštita potrošača i zdravlja, sadrže pravnu tekovinu koja je usko povezana sa oblastima od interesa ovoga Odbora, iako je zakonodavna regulativa tih poglavlja u nadležnosti drugih radnih tijela.

Prvi dio Izvještaja sadržati statističke podatke o radu Odbora i razmatranim predlozima zakona, drugi dio sadrži tematske aktivnosti dok su u trećem dijelu navedene međunarodne aktivnosti i prisustvo seminarima poslanika i administracije. U četvrtom dijelu data je Informacija o radu Radnih grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za pregovaračka poglavlja 11- Poljoprivreda i ruralni razvoj i 12- Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika. U petom dijelu dat je izvod iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012.godinu, za oblasti iz nadležnosti ovog Odbora.

Podaci su dijelom obrađeni tabelarno u cilju bolje preglednosti izvještaja.

I DIO: PODACI O RADU RADNOG TIJELA

	Broj sjednica		Trajanje sjednica (u satima)		Trajanje sjednica (u danima)		Broj razmatranih tačaka dnevnog reda		Broj razmatranih predloga zakona		Broj razmatranih amandmana	
	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.	2011.	2012.
Radno tijelo												
Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje	22	5	24,05	7,20	21	5	39	15	16	6	71	39

Naziv radnog tijela	Učešće na sjednici u skladu sa čl. 65 i 67 Poslovnika				Konsultativna saslušanja		Kontrolna saslušanja	
	2011.		2012.		2011.	2012.	2011.	2012.
Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje	U svojstvu predlagača	Po pozivu	U svojstvu predlagača	Po pozivu				
	1	19	20	3	-	-	-	-

USVOJENI ZAKONI

PREDMET		PREDLAGAČ	ROK IZ PROGRAMA RADA VLADE	TERMIN ZA RAZMATRANJE NA SJEDNICI ODBORA	BROJ I NAZIV POGLAVLJA I POTPOGLAVLJA IZ IZVJEŠTAJA	NAPOMENA
1.	Predlog zakona o hemikalijama	Vlada Obrađivač: Ministarstvo održivog razvoja i turizma	I kvartal	I kvartal	27 Životna sredina 27-1 Hemikalije	Ovim zakonom izvršene su izmjene i dopune važećeg zakona koji, prema Progres monitoringu, nije bio na nivou potrebne usklađenosti s evropskim zakonodavstvom i na nov način uređeno pitanje nadležnosti nad njegovim sprovođenjem.
2.	Predlog zakona o veterinarstvu	Vlada Obrađivač: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	I kvartal	I kvartal	12 Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika 12-2 Veterinarska politika	Ovim zakonom uređuje se zdravstvena zaštita životinja, veterinarski pregledi u unutrašnjem i međunarodnom prometu, veterinarska djelatnost, službene kontrole i inspekcijski nadzor i stvara osnov za punu harmonizaciju sa EU legislativom.
3.	Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o hidrografskoj djelatnosti	Vlada Obrađivač: Ministarstvo održivog razvoja i turizma	I kvartal	I kvartal	-	Ovim zakonom je izvršeno usklađivanje naziva organa uprave nadležnog za hidrografske poslove.

4	Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o hidrometeorološkim poslovima	Vlada Obrađivač: Ministarstvo održivog razvoja i turizma	I kvartal	I kvartal	-	Ovim zakonom je izvršeno usklađivanje naziva organa uprave nadležnog za hidrometeorološke poslove
5.	Predlog odluke o izmjeni dopuni Prostornog plana do 2020. godine	Obrađivač: Grupa poslanika	-	I kvartal	-	Razjašnjenje određenih nejasnoća u Prostornom planu Crne Gore do 2020. godine, što doprinosi definisanju konačnih rješenja kroz planove nižeg reda.
6.	Predlog zakona o budžetu za 2013. godinu	Vlada Obrađivač: Ministarstvo finansija	IV kvartal	IV kvartal		Zainteresovani odbor Predlog zakona o budžetu utvrđuje Vlada i dostavlja ga Skupštini u novembru.

II DIO: TEMATSKE AKTIVNOSTI

1. **Od 2. do 3. februara 2012. godine Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje bio je domaćin XIII Cetinjskog parlamentarnog foruma (CPF). Tema je bila zaštita životne sredine i održivi razvoj.**

Osim članova Odbora na forumu su učestvovali predsjednik Skupštine Ranko Krivokapić, Nj.E.Leopold Mauer, ambasador Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Predrag Sekulić, ministar održivog razvoja i turizma Crne Gore, Paolo Lombardi, direktor WWF Programa za Mediteran, predstavnici Fondacije Konrad Adenauer i drugi predstavnici nadležnih ministarstava zemalja regiona. Sama ideja o osnivanju CPF-a, kao oblika najšire parlamentarne saradnje, podrazumijeva angažovanje velikog broja subjekata na prostoru Jugoistočne Evrope, pa i cijelog Balkana, u stvaranju sinergije koja bi ojačala snage za prevazilaženje slabosti koje stoje na putu evropskih integracija.

Na forumu su razmijenjena iskustva i najbolje prakse iz oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja. Locirane su i identifikovane postojeće velike šanse i perspektive Crne Gore i cijelog regiona, koje se ogledaju u održivom razvoju turizma i poljoprivrede, razvijanju i jačanju ekološke svijesti svih subjekata.

2. Odbor nije održao **okrugli sto u Herceg Novom**. Načeli dogovor o održavanju okruglog stola o valorizaciji turističkog potencijala u opštini Herceg Novi, na inicijativu člana Odbora Obrada Gojkovića, bio je postignut. Služba odbora je pripremila predlog sadržaja za održavanje okruglog stola.

III DIO: MEĐUNARODNE I OSTALE AKTIVNOSTI ČLANOVA I SLUŽBENIKA ODBORA

1. **Tribina na temu „Pregovaranje Republike Hrvatske sa Evropskom unijom- struktura, sadržaj, iskustva i unaprjeđivanje uloge parlamentarnih struktura – 24. januar 2012.godine, Podgorica**

Organizatori: Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija Vlade Crne Gore, Evropski pokret i Fridrih Ebert Fondacij, u saradnji sa Odborom za međunarodne odnose i evropske integracije Skupštine Crne Gore.

Na tribini je govorio Vladimir Drobnjak, glavni pregovarač Republike Hrvatske za članstvo u Evropskoj uniji. On je održao prezentaciju za poslanike i administraciju Skupštine Crne Gore na temu “Pregovaranje Republike Hrvatske sa Evropskom unijom - struktura, sadržaj, iskustva i unaprjeđivanje uloge parlamentarnih struktura”.

2. Predavanje na temu "Red book" – 09- 10.februar2012. godine, Skupština CG, Podgorica

Seminar je vodio Kenet Foks, sekretar Odbora za vanjske poslove u Donjem domu parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva i Milica Kovačević, predsjednica Upravnog odbora Centra za demokratsku tranziciju.

Na seminaru je bilo riječi o izradi dokumenta po ugledu na tzv. "Red Book", o potrebi jednoobraznog tumačenja odredaba Poslovnika Skupštine Crne Gore, o ulozi sekretara odbora, o razlici između izvještaja i zapisnika sa sjednice odbora i drugim pitanjima čija rješenja mogu biti od koristi za efikasan i pravilan rad odbora (učesće nevladinih organizacija, organizacija glasanja u odboru, izbor naučnih i stručnih, pravnih i fizičkih lica u radu odbora).

Seminar je pokazao da postoje mnoga pitanja vezana za rad odbora, na sjednici i van nje, koja treba razjasniti javnim dokumentom kakav je Poslovnik, ili dokumentom, po uzoru na "Red book" (priručnik), koji bi bio "interni" tj. dokument koji nije javan, već praktično uputstvo – priručnik Službi Skupštine o načinu sprovođenja Poslovnika. Učestvovali službenici Odbora.

3. Trening (makro nivo) u okviru druge komponente Projekta "Uvođenje socijalne ekonomije i rehabilitacija sistema kooperativa kao podrška ruralnom razvoju Crne Gore" - 20- 22. mart 2012. godine, Podgorica

Organizatori: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja Crne Gore, Confcooperative (Italija), CECOP (Brisel).

Predstavljen je kooperativni biznis model i njegovi različiti elementi, Evropski kooperativni pokret, pravni okvir za razvoj kooperativa u Crnoj Gori i evropskim zemljama, s posebnim osvrtom na nacionalne evropske politike kooperativa i italijansku praksu kao najbolju. Učestvovali službenici Odbora.

4. Izazovi na polju zaštite životne sredine i put naprijed- CHALLENGES IN THE FIELD OF ENVIRONMENT AND THE WAY FORWARD, 29 - 30. mart 2012. godine, Brisel

U Evropskom parlamentu (EP) u Briselu je krajem mjeseca marta održan prvi u nizu seminara koji EP organizuje za nacionalne parlamente država Zapadnog Balkana. U okviru tri mjeseca obrađuje se tematska cjelina koja se odnosi na oblast zaštite životne sredine.

Službenici Skupštine Crne Gore imali su zapaženu prezentaciju koja se odnosila na stanje životne sredine, njenu zaštitu i korake koje treba preduzeti kako bi ova, i za našu zemlju važna oblast, imala zasluženno mjesto u cjelokupnom održivom razvoju i bila pokazatelj uspješnosti napora da i implementiramo standarde moderne zaštite. Duboko svjesni podrške koju zemlje članice

Evropske unije, pružaju Zapadnom Balkanu, koji pod tim nazivom i prepoznaju kao poseban entitet, ne malu pažnju treba posvetiti regionalnoj saradnji.

Učestvovala službenik u Odboru Angelina Šaranović.

5. Tribina „Crna Gora i Evropska unija – uloga i zadaci parlamenta u procesu evropskih integracija“, 04. maj 2012.godine, Skupština Crne Gore, Podgorica

Organizatori: Odbor za međunarodne odnose i evropske integracije i Fondacije Konrad Adenauer.

Gost tribine bio je Hans-Joachim Falenski, dugogodišnji savjetnik u poslaničkom klubu vladajuće CDU/CSU koalicije za spoljnu i bezbjednosnu politiku i evropske poslove Saveznog parlamenta Njemačke. Falenski je poslanicima i službenicima Skupštine Crne Gore predstavio njemačka iskustva i odnos prema pitanju proširenja i novim kriterijumima za članstvo u Evropskoj uniji, bilateralnim odnosima sa državama Zapadnog Balkana i članicama Unije, kao i o nadležnostima njemačkog Parlamenta u podjeli vlasti.

Tribina je organizovana s ciljem da se, kroz razmjenu iskustava, doprinese boljem razumijevanju procesa odlučivanja Saveznog parlamenta Njemačke i unapređenju bilateralnih odnosa parlamenta i institucionalnom jačanju Skupštine Crne Gore. Učestvovali su poslanici i službenici Odbora.

6. Sastanak predsjedavajućih odborima za životnu sredinu i spoljne poslove - 14. i 15. maj 2012., Kopenhagen

Dvodnevni sastanak predsjedavajućih obilježila je diskusija povodom održavanja predstojećeg Svjetskog samita Rio+20 o održivom razvoju, sa posebnim akcentom na njegovu parlamentarnu dimenziju, ali i pitanje prioriteta koji će biti definisani 7. Akcionim planom Evropske unije za zaštitu životne sredine.

U susret održavanju Svjetskog samita Rio+20, parlamentarci su bili uvjerenja da će isti, iako suočen sa mnogobrojnim globalnim izazovima, za svoj proizvod imati zajedničke smjernice koje će biti odraz sinergije ukupnog održivog i „zelenog“ rasta, zaštite životne sredine, ali i razvoja socijalnog aspekta. Ukazano je i na potrebu za značajnim ulaganjem u inovacije i istraživanja, uz šta je posebno apostrofirana neophodnost zajedničkog djelovanja zemalja Evropske unije u prethodno pomenuti sferama.

Kada je riječ o postizanju zajedničkih ciljeva Unije, uloga parlamentaraca karakterisana je kao veoma važna, uz obrazloženje da njihova pozicija ali i samo parlamentarno djelovanje predstavljaju najbolju vezu za ostvarivanje globalnih ciljeva na lokalnom nivou, kao i za približavanje istih široj javnosti.

Učestvovali su poslanici Branko Čavor, predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje i Miodrag Vuković, predsjednik Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije.

7. Analiza efekata propisa (Regulatory Impact Assesmet – RIA) 14. – 16. maj 2012., Bečići

U Bečićima je, u okviru programa efikasnog upravljanja u Crnoj Gori, programa USAID – a, koji implementira „East West Management Institute“ (EWMI), održana obuka za državne službenike čiji je cilj obučiti ih da samostalno vrše analizu efekata propisa i da na adekvatan način prikažu rezultate sprovedene analize u pisanoj formi.

Učestvovala Angelina Šaranović, službenik u Odboru.

8. PANEL DISKUSIJA: „ Mislimo različito, djelujemo ekološki” 25.jun 2012., Podgorica

Organizator: OEBS u saradnji sa ekološkim pokretom "Ozon".

U diskusiji su učestvovali Valdemar Figaj, zamjenik šefa Misije OSCE u Crnoj Gori, Ivana Vojinović, pomoćnica ministra za životnu sredinu u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Daliborka Pejović, direktorka Agencije za zaštitu životne sredine.

Iskustva i primjere dobre prakse parlamentarnih političkih partija u Hrvatskoj u oblasti zaštite životne sredine predstavio je Petar Turčinović, ambasador Hrvatske.

U diskusiji su, takođe, učestvovali predstavnici parlamentarnih političkih partija u Crnoj Gori i predsjednik Odbora Branko Čavor.

9. Studijska posjeta Parlamentu Slovačke (Nacionalno Vijeće) 10-16.jun 2012. , Bratislava, Republika Slovačka

Nacionalni demokratski institut za međunarodne poslove (NDI) organizovao je posjetu slovačkom parlamentu od 10. do 16. juna 2012. Posjeta je organizovana u okviru NDI inicijative za jačanje zakonodavnih institucija na Zapadnom Balkanu (Western Balkan Legislative Strengthening Initiative - WBLSI). U pitanju je regionalni program za Centralnu i Istočnu Evropu, koji se ostvaruje uz finansijsku podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju (National Endowment for Democracy - NED), a usmjeren je ka jačanju dobre zakonodavne prakse kroz regionalnu parlamentarnu saradnju i razmjenu iskustava sa parlamentima zemalja članica Evropske unije.

Posjeta je trajala sedmicu dana i omogućila učesnicima iz službi odbora zemalja Zapadnog Balkana da dobiju praktično iskustvo pod direktnim uputstvima iskusnih mentora o tome kako oni pripremaju planove rada odbora, organizuju sjednice odbora i sarađuju sa različitim službama kako bi prikupili podatke relevantne za rad Vijeća. Učesnici su upoznati i sa procesom istraživanja i analizom potrebnom za razmatranje zakona. Imali su priliku da se upoznaju sa organizacijom slovačkog parlamenta: odgovornostima parlamentarnog istraživačkog centra, zakonodavne službe, službe za organizaciju, načinom na koji ove službe pomažu u radu odbora, kao i sa resursima koji stoje na raspolaganju kako bi se unaprijedio rad odbora. Stečena saznanja treba iskoristiti za poboljšanja rada službi i radnih tijela u Skupštini Crne Gore, u mjeri u kojoj je to potrebno i moguće.

10. Modernizacija poljoprivrede i sprovođenje zajedničke poljoprivredne politike- Modernization of agriculture and implementation of the Common Agricultural Policy, 09- 10. jul 2012., Sofija, Bugarska.

Direktorat za demokratsku podršku u saradnji sa Regionalnim sekretarijatom za parlamentarnu saradnju u jugoistočnoj Evropi iz Sofije, organizovali su parlamentarni seminar o ciljevima poljoprivredne politike, aktivnostima u sprovođenju te politike i

koristima koje zemlje Zapadnog Balkana mogu imati od pretpristupne pomoći koju EU nudi poljoprivredi i ruralnom razvoju zemalja u regionu.

Apostrofirano je da, što se Crne Gore tiče, gotovo 40 % potreba za usaglašavanjem sa Acquis-em EU postoji u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Domaćini su iznijeli i iskustva Bugarske u ovoj oblasti, u postupku pregovaranja sa EU, koja su i rezultirala članstvom te zemlje u Uniji. Predloženi zaključci sadržali su preporuke zemljama u regionu da institucionalno ojačaju implementaciju poljoprivredne politike, ustroje zemljišni katastar, obezbijede statističke podatke koji bi sadržali sve relevantne podatke o poljoprivrednicima i razmjenjuju pozitivna, ali i negativna, iskustva sa susjedima kako bi se na najbolji način primijenila zajednička poljoprivredna politika.

Učestvovala je služba Odbora.

11. Analiza budžeta – priprema mišljenja radnih tijela o budžetu Crne Gore, 06- 07.jul 2012, Bar

Organizatori: Skupština Crne Gore i Vestminster fondacija za demokratiju (WFD).

Skupština već duže vrijeme sarađuje sa Vesminsterskom fondacijom za demokratiju (WFD), pri čemu se jedna od komponenti programa direktno odnosi na rad sa Odborom za ekonomiju, finansije i budžet, kao matičnim radnim tijelom u procesu razmatranja i analize budžeta i pitanja finansijskog nadzora. Uvažavajući preporuku eksperta WFD Andruja Deneja iz Nacionalne revizorske organizacije UK, ovim seminarom su obuhvaćeni i službenici pri ostalim odborima, odnosno njihova uloga u procesu davanja mišljenja na budžet u onim oblastima za koje su nadležni.

12. Konferencija o kooperativama u prilogodavanju kooperativa u Crnoj gori i na Balkanu, 03. jul 2012.godine Podgorica

Organizatori: Evropski zadružni pokret (Cooperatives Europe), italijanska nevladina organizacija COSV i Zadružni Savez CG..

Učesnici jednodnevne regionalne konferencije Balkanskih zemalja o kooperativama (zadrugama) bavili su se pregledom projekta za razvoj kooperativa u Crnoj Gori, unapređivanjem i razvojem kooperativa na Balkanu, njihovim prednostima, slabostima, mogućnostima ali i izazovima kroz različite modele kooperativnog poslovanja, te načinom za poboljšanje razvoja kooperativa u regionu Balkana. Posebno je bilo riječi o iskustvima zadruga na Balkanu i podršci javnih organa i različitim modelima kooperativa na Balkanu.

Na konferenciji je pokrenuta i inicijativa formiranja Regionalne Kancelarije zadružnih pokreta Balkanskih zemalja sa sjedištem u Beogradu, čiji bi cilj bio stvaranje mreže zadruga u Balkanskim zemljama i formulisanje zajedničkih inicijativa za CoopsEurope.

Učestvovala Ljiljana Miljanić, službenik u Odboru.

13. Obuka „Podrška odborima u analizi budžeta“ , 06. novembar. 2012. godine, Skupština CG, Podgorica

Organizatori: Skupština CG i Westminster'ska fondacije za demokratiju (WFD)

Sastanak je organizovan sa ciljem da se pruži podrška odborima u efikasnijoj analizi budžeta potrošačkih jedinica.

Razmotrena je uloga odbora u pripremi informativnog pregleda i utvrđeni konkretni zadaci koji podrazumijevaju:

- Komparativnu analizu budžeta budžetskih korisnika u odnosu na prethodnu godinu;
- Analizu preporuka mišljenja Državne revizorske institucije za konkretnu potrošačku jedinicu, odnosno budžetskog korisnika;
- Poznavanje politike za određenu oblast.

Učestvovali su službenici u Odboru.

Službenici su pohađali seminare u okviru redovnih aktivnosti Uprave za kadrove u cilju jačanja ljudskih resursa državnih organa

IV INFORMACIJA O RADU RADNIH GRUPA ZA PRIPREMU PREGOVORA O PRISTUPANJU CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI

Poljoprivreda i ruralni razvoj

Odluku o obrazovanju Radne grupe (RG 11) za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj Vlada Crne Gore donijela je na sjednici od 18. oktobra 2012. godine.

Zadatak RG 11 je učestvovanje u analitičkom pregledu i ocjeni usklađenosti zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije, kao i u izradi predloga pregovaračkih pozicija, uz podršku organa državne uprave i drugih organa i institucija u oblasti pravne tekovine Evropske unije (Aquis communitaire) koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj.

Sastanak eksplanatornog analitičkog pregleda pravne tekovine za poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj održan je u Briselu od 06. do 09. novembra 2012. godine, kada su predstavnici Evropske komisije upoznali članove Radne grupe sa elementima pravne tekovine EU za ovo poglavlje. Sastanak bilateralnog analitičkog pregleda pravne tekovine za 11. pregovaračko poglavlje održan je u Briselu od 11. do 13. decembra 2012. godine, kada je predstavljen nivo usklađenosti pravnog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.

*****

Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika

Odluku o obrazovanju Radne grupe (RG 12) za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 12- **Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika** Vlada Crne Gore donijela je na sjednici od 20. septembra 2012. godine.

Zadatak RG 12 je učestvovanje u analitičkom pregledu i ocjeni usklađenosti zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije, kao i u izradi predloga pregovaračkih pozicija, uz podršku organa državne uprave i drugih organa i institucija u oblasti pravne tekovine Evropske unije (Aquis communitaire) koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 12- **Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika**.

Sastanak eksplanatornog analitičkog pregleda pravne tekovine za 12. poglavlje održan je u Briselu od 15. do 19. oktobra 2012. godine, kada su predstavnici Evropske komisije upoznali članove RG sa elementima pravne tekovine EU za ovo poglavlje.

V IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O NAPRETKU CRNE GORE 2012. GODINU

Poglavlje 11: Poljoprivreda i ruralni razvoj

U oblasti **horizontalnih pitanja**, ostvaren je mali napredak. U toku izvještajnog perioda, nacionalni statistički zavod – Monstat je objavio brošure s podacima iz oblasti poljoprivrede, čime je zaključeno objavljivanje nalaza poljoprivrednog popisa iz 2010. godine. Veći dio poljoprivrednog budžeta za 2012. ostaje usmjeren na mjere direktne podrške proizvodnji. Iako se ulažu određeni naponi da se raskine s proizvodnjom, mjere podrške će se morati postepeno uskladiti s pravilima EU, razdvajajući ih od proizvodnje. Podrška mjerama ruralnog razvoja se povećava uglavnom zahvaljujući grantu u sklopu projekta Svjetske banke.

Što se tiče **organizacije zajedničkog tržišta**, pripreme tek treba da budu pokrenute.

Određeni napredak je ostvaren u oblasti **ruralnog razvoja**. Program ruralnog razvoja u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPARD) je dostavljen; ipak, treba ga dodatno izmijeniti prije usvajanja. U sklopu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Sektor za ruralni razvoj je imenovan kao Upravljačko tijelo a Sektor za plaćanja kao IPARD agencija. Uspostavljanje sistema upravljanja i kontrole u okviru IPARD-a teče sporo. Resursi su veoma ograničeni, a imenovanje kadra u operativne strukture IPARD-a nije naročito napredovalo. Administrativni kapaciteti i zakonodavni okvir još uvijek nijesu dovoljno razvijeni da bi ispunili ciljeve iz nacionalnog akcionog plana u pravcu akreditacije IPARD-a. Pripreme u ovoj oblasti su još u ranoj fazi.

Napredak je postignut u oblasti **politike kvaliteta**. Nakon donošenja Zakona o oznakama geografskog porijekla 2011. godine, urađen je vodič za postupak registracije namijenjen savjetnicima i proizvođačima. Dalja izrada podzakonskih akata je u toku i treba nastaviti s ulaganjem napora u pravcu pružanja informacija i ohrabivanja aktivnog učešća u šemama. Pripreme u oblasti politike kvaliteta su umjereno napredovale.

Napredak se ostvaruje u oblasti **organske proizvodnje**. Nacionalni akcioni plan za organsku proizvodnju za period 2012-2017 donesen je kako bi se podržao razvoj organske proizvodnje i prerade i upotrebe organskih proizvoda na domaćem tržištu. Pripreme u oblasti organske proizvodnje su umjereno napredovale.

Zaključak

Napredak je ostvaren u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. Potrebno je uložiti napore kako bi se razvio odgovarajući zakonski okvir koji će omogućiti ispunjenje ciljeva nacionalnog akcionog plana u pravcu akreditacije za upravljanje fondovima za ruralni razvoj. U cjelini posmatrano, usklađivanje s pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti je na samom početku.

Poglavlje 12: Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika

Mali napredak se bilježi u pogledu **opšte bezbjednosti hrane**. Obezbijedena je obuka kadra koja je obuhvatila brojne tematske oblasti na području bezbjednosti hrane. Ipak, Zakon o bezbjednosti hrane tek treba donijeti. Usvojene su izmjene i dopune Zakona o inspekcijском nadzoru kojima se osniva jedinstveno tijelo odgovorno za veterinarske i fitosanitarne inspekcije, mada i dalje ostaje zabrinutost u pogledu njegove efikasnosti. Pripreme u ovoj oblasti pravne tekovine EU su u ranoj fazi.

Napredak je ostvaren u oblasti **veterinarske politike**. Pokrenut je program iskorjenjivanja bjesnila. Nastavljena je obuka veterinarskog osoblja. Crna Gora je donijela novi Zakon o veterinarstvu. Potrebno je pojačati napore kako bi se donijeli planovi za vanredne situacije u slučaju bolesti životinja i sveobuhvatni program za kontrolu i praćenje prenosive sundeaste encefalopatije. Pripreme u oblasti veterinarske politike su u ranoj fazi.

Što se tiče **plasiranja na tržište hrane, stočne hrane i životinjskih nus-proizvoda**, nije zabilježen napredak. Pripreme u ovoj oblasti su u ranoj fazi.

Ostvaren je ograničen napredak u sprovođenju pravila o bezbjednosti hrane. Crna Gora je donijela program monitoringa rezidua pesticida u hrani životinjskog i biljnog porijekla i program monitoringa rezidua veterinarskih medicinskih proizvoda. Pripreme u oblasti pravila bezbjednosti hrane nijesu naročito napredovale.

Ne bilježi se napredak u pogledu **posebnih pravila za stočnu hranu**. Pravni propisi za stočnu hranu namijenjenu za određene nutritivne svrhe i određene proizvode koji se koriste u ishrani životinja tek treba da budu doneseni. Pripreme u oblasti posebnih pravila za stočnu hranu su u ranoj fazi.

Ostvaren je određeni napredak u pogledu **fitosanitarne politike**. Izmjene i dopune Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja su donijete s ciljem njegovog usklađivanja s pravnom tekovinom EU. Donijeti su pravilnici o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja nekoliko vrsta štetnih organizama. Laboratorija za biljnu patologiju je počela da primjenjuje metode kompatibilnosti za identifikaciju određenih štetnih organizama. Administrativni kapaciteti fitosanitarne inspekcije su ojačani kroz zapošljavanje još jednog fitosanitarnog inspektora. Nastavljena je obuka zaposlenih. Pripreme u fitosanitarnom sektoru su umjereno napredovale.

Napredak nije ostvaren u pogledu usklađivanja i sprovođenja pravne tekovine EU u oblasti **genetski modifikovanih organizama** (GMOs). Pripreme u ovoj oblasti tek treba pokrenuti.

Zaključak

Ostvaren je ograničeni napredak u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora. Potrebni su napori u svim aspektima ove oblasti politike, naročito u pogledu daljeg usklađivanja s pravnom tekovinom EU, jačanja kontrolnog kapaciteta u oblasti veterine, i procjene higijenskih standarda u pogonima za proizvodnju hrane i stočne hrane. U cjelini posmatrano, usklađenost s pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti i dalje je u ranoj fazi.

Poglavlje 13: Ribarstvo

Ne bilježi se napredak u pogledu daljeg usklađivanja relevantnih propisa s pravnom tekovinom EU u oblasti ribarstva. Administrativni kapaciteti jedinice za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je ojačan zapošljavanjem još dva savjetnika.

U pogledu **upravljanja resursima i flotom**, bilježi se ograničeni napredak. Ribarski informacioni sistem je dodatno razvijen. Zaposleni Instituta za biologiju mora su obučeni za procjenu biološkog stanja ribljeg fonda. Nastavljeni su napori na uspostavljanju centra za praćenje plovila. Pripreme u ovoj oblasti pravne tekovine EU su u ranoj fazi.

Ostvaren je ograničeni napredak u oblasti **inspekcije i kontrole**. Obezbijedena je obuka za inspektora za ribarstvo kako bi unaprijedili svoje sposobnosti za kontrolu i praćenje ribolovnih aktivnosti u skladu s relevantnim regulativama i praksama EU. Ipak, kapaciteti ribarske inspekcije ostaju ograničeni. Potrebni su pojačani naponi kako bi se obezbijedila sistematična obrada podataka iz brodskih dnevnika, adekvatna registracija ulova i pristajanja, upotreba bilješki o prodaji i sistematična unakrsna provjera sastava ulova i evidencije iz broskog dnevnika. Pripreme u oblasti inspekcije i kontrole nisu naročito napredovale.

U oblasti **strukturnih mjera, tržišne politike i državne pomoći**, nije ostvaren napredak. Pripreme u ovim oblastima tek treba da budu pokrenute.

Crna Gora nije zaključila nove **međunarodne sporazume** u oblasti ribarstva. Nije bilo promjena u pogledu aplikacije Crne Gore za priključivanje Međunarodnoj komisiji za očuvanje atlantske tune (ICCAT). Crna Gora se posvetila svojim ciljevima.

Zaključak

Ostvaren je određeni napredak u oblasti ribarstva. Potrebni su naponi u pogledu usklađivanja zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblasti ribarstva, kao i primjene standarda EU, naročito u oblasti upravljanja resursima, inspekcije i kontrole, tržišne politike, strukturne politike i politike državne pomoći. U cjelinu posmatrano, pripreme u ovoj oblasti su još u ranoj fazi.

Poglavlje 15: Energetika

Crnoj Gori predstoji da završi inoviranu strategiju razvoja energetike i akcioni plan za period do 2030. godine.

U pogledu **sigurnosti snabdijevanja** ne može se izvijestiti napredak. Odluka o obaveznim strateškim zalihama nafte i naftnih proizvoda je pripremljena, ali tek treba da bude usvojena.

Ostvaren je određeni napredak u oblasti **unutrašnjeg energetskeg tržišta**. Regulatorna agencija za energetiku je donijela podzakonska akta kojima se ispunjavaju određeni preduslovi za uspostavljanje funkcionalnog energetskeg tržišta i povećanje konkurentnosti energetskeg sektora. Stalne metodologije za obračun tarifa za prenos, distribuciju i krajnje potrošače, kojima se primjenjuju propisi zasnovani na podsticajnim mjerama po prvi put u Crnoj Gori, postavljaju osnovu za efikasnu regulaciju cijena. Međutim, tarife ne odražavaju u potpunosti relevantne troškove. Svi kvalifikovani potrošači priključeni na distributivni sistem i dalje imaju pravo da se snabdijevaju po regulisanim tarifama. Distributivna kompanija je i dalje sastavni dio Elektroprivrede Crne Gore (EPCG) i rok za njihovo pravno razdvajanje je kraj 2012. U januaru 2012. osnovan je tržišni operator (COTEE doo) kao poseban pravni subjekat. Regulator je odobrio tržišna pravila u julu 2012. Uvedena su nova i nediskriminatorna pravila za dodjelu prekograničnih kapaciteta. Nije bilo napretka u pogledu razvoja tržišta gasa u Crnoj Gori. Crna Gora treba da otpočne pripreme za usklađivanje s „trećim paketom za unutrašnje energetske tržište“ EU.

Ostvaren je određeni napredak u pogledu **obnovljivih izvora energije** (RES). Crna Gora je, na osnovu Zakona o energetici, donijela podzakonske propise za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih energetskeg izvora u unutrašnjem energetskeg tržištu, uključujući uspostavljanje diferenciranih potrošačkih (*feed-in*) tarifa. Potrebno je usvojiti Radni program za korišćenje obnovljivih energetskeg izvora za period od 10 godina. Implementacija projekata za male hidro-elektre napreduje po planu. Kada je u pitanju hidro-elektre na rijeci Morači, tender za građevinske radove nije uspio, jer nije dostavljena ni jedna ponuda do

produženog roka 30. septembra 2011. Postojeći Memorandum o razumijevanju između crnogorske Vlade i italijanske kompanije A2A predviđa mogućnost da EPCG izradi postrojenja, pa EPCG je predstavila tehničko rješenje za ovaj projekat u januaru. U toku je uspješan projekat koji omogućava bankarske kredite s kamatnom stopom od 0% za solarno grijanje vode za domaćinstva.

Ostvaren je mali napredak na polju **energetske efikasnosti**; u toku je priprema revizije propisa iz oblasti energetske efikasnosti, kako bi se obezbijedila usklađenost pravnom tekovinom EU. Vlada je usvojila operativni plan poboljšanja energetske efikasnosti za organe državne uprave za 2012.

Ostvaren je dobar napredak u pogledu **nuklearne energije, nuklearne bezbjednosti i zaštite od zračenja**. Strategija zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacionoj sigurnosti i upravljanju radioaktivnim otpadom, s akcionim planom, je usvojena u septembru 2011. U novembru odnosno u decembru 2011. usvojeni su pravilnici o uslovima za dobijanje dozvole za upravljanje skladištima radioaktivnog otpada i načinu prikupljanja, obrade i skladištenja radioaktivnog otpada. Pored toga, usvojen je program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini za 2012.

Država je dostavila Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju svoj prvi Nacionalni izvještaj u sklopu Zajedničke konvencije o upravljanju istrošenim gorivom i upravljanju radioaktivnim otpadom. Takođe, ovaj dokument predstavlja jednu od obaveza koje proizilaze iz Zajedničke konvencije o upravljanju istrošenim gorivima i upravljanju radioaktivnim otpadom. Prvi Nacionalni izvještaj i Izjava o nuklearnim materijalima, koji proizilaze iz sporazuma s Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, usvojeni su u decembru 2011. Nakon javne rasprave, Crna Gora je u junu 2012. izdala prvu dozvolu za objekat za skladištenje radioaktivnog otpada. Kada su u pitanju administrativni kapaciteti, Agencija za zaštitu životne sredine je oformila novi sektor koji je nadležan za radijacijsku sigurnost i zaštitu od jonizujućeg zračenja. Novi sektor trenutno zapošljava 10 osoba.

Zaključak

Postignut je određeni napredak u oblasti energetike. Potrebno je usvojiti dodatne podzakonske propise za unutrašnje energetske tržište. Crna Gora još treba da usvoji neophodna akta koja se odnose na rezerve zaliha nafte, kao i desetogodišnji program rada za razvoj obnovljivih izvora energije. U cjelini posmatrano, nivo usklađenosti s pravnom tekovinom EU u ovoj oblasti je u ranoj fazi.

Poglavlje 27: Životna sredina i klimatske promjene

Ostvaren je manji napredak u oblasti **životne sredine**. U pogledu *horizontalnog zakonodavstva*, Skupština je donijela izmjene i dopune Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (SEA) kako bi osigurala potpuno prenošenje Direktive o SEA. Dalji naponi su potrebni kako bi se sproveli Procjena uticaja na životnu sredinu (EIA) i SEA. Napredak nije ostvaren u pogledu pristupa informacijama koje se odnose na životnu sredinu, pristupa pravdi i odgovornosti u oblasti životne sredine. Javne konsultacije s civilnim društvom i ostalim akterima treba da se poboljšaju. Otvoren je drugi "Arhus centar", koji pokriva sjevernu regiju.

Ostvaren je izvjestan napredak u oblasti *kvaliteta vazduha*. Dio NEC Direktive je prenesen Uredbom o maksimalnim nacionalnim emisijama određenih zagađujućih materija. Pravilnik o praćenju kvaliteta vazduha je donesen u skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha. Vlada je donijela uredbu kojom se određuju vrste zagađujućih materija, granične vrijednosti i ostali standardi u vezi s kvalitetom vazduha. Standardi kvaliteta vazduha su dodatno harmonizovani, naročito oni koji se tiču suspendovanih čestica. Dvije nove automatske stanice za praćenje kvaliteta vazduha su postavljene u opštinama Pljevlja i Podgorica. Donesen je propis kojim se

dio nadležnosti prenosi sa Agencije za zaštitu životne sredine na javnu instituciju Centar za eko-toksikolška istraživanja Crne Gore. U skladu sa Zakonom o zaštiti vazduha, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je donijelo novi Program praćenja kvaliteta goriva naftnog porijekla.

Zabilježen je određeni napredak u oblasti *upravljanja otpadom*, ostvaren donošenjem novog Zakona o upravljanju otpadom. Izrada i realizacija opštinskih planova za upravljanje otpadom su u ranoj fazi. Razvoj integrisanog sistema upravljanja otpadom je u ranoj fazi, pri čemu se otpad i dalje odlaže na otvorenim lokacijama ili na više nelegalnih deponija. Ograničeni napredak je ostvaren u vezi s otpadnom infrastrukturuom, naročito u pogledu izgradnje regionalnih deponija.

U pogledu *kvaliteta voda*, nije zabilježen napredak. Treba pojačati napore na izradi i donošenju pravnih propisa u vezi s kvalitetom voda. Mreže za praćenje i planovi za upravljanje vodama su u ranoj fazi razvoja, kao i infrastruktura za preradu otpadnih voda.

U oblasti *zaštite prirode*, zabilježen je manji napredak. Uredba o organizaciji i načinu rada javne uprave je usvojena od strane Vlade, predviđajući da Zavod za zaštitu prirode bude stavljen pod nadležnost Agencije za zaštitu životne sredine. Implementacija direktiva o staništima i pticama i razvoj naučnih podataka za označavanje zaštićenih oblasti i budućih Natura 2000 lokacija je još u ranoj fazi.

Što se tiče *kontrole i upravljanja rizikom od industrijskog zagađenja*, ostvaren je određeni napredak donošenjem programa za usklađivanje određenih industrija sa Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine.

Izvjestan napredak je ostvaren u oblasti *hemikalija*, uglavnom zahvaljujući donošenju novog Zakona o hemikalijama. Novim zakonom, Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Agencija za zaštitu životne sredine (EPA) definisane su kao nadležni organi za hemikalije, pri čemu se propisju i pravila o klasifikaciji, pakovanju i označavanju hemikalija kao i o transportu, uvozu i izvozu opasnih hemikalija.

Određeni napredak je ostvaren u oblasti *buke* donošenjem pravilnika o graničnim vrijednostima za buku u životnoj sredini.

Što se tiče *civilne zaštite*, mali napredak je zabilježen u pogledu pripreme strategija za zaštitu od poplava i njihovo sprečavanje. Ministarstvo unutrašnjih poslova je ustanovilo nacionalnu službu zaštite i spasavanja i nacionalnu službu za spasavanje od poplava. Na međunarodnom nivou, Crna Gora je potpisala sporazum s Republikom Slovačkom o saradnji i uzajamnoj pomoći u slučaju prirodnih i ostalih katastrofa. Ipak, Crna Gora je i dalje u ranoj fazi razvoja politike sektora civilne zaštite. Potrebni su znatni naponi na jačanju administrativnih kapaciteta.

Manji napredak je ostvaren u oblasti **klimatskih promjena**. Napredak nije ostvaren u izradi opšte politike; sveobuhvatna klimatska strategija tek predstoji da bude izrađena. Klimatska razmatranja su redovno integrisana u politiku šumarstva, a sve više i u energetske politiku, ali neophodni su znatni naponi kako bi se klimatske promjene u potpunosti integrisale u sektorske politike i strategije.

Crna Gora se redovno povezivala sa stanovištima EU u međunarodnom kontekstu. Dok se prethodno povezivala takođe s Kopenhaškim sporazumom, zemlja još uvijek nije iznijela svoju obavezu ublažavanja klimatskih promjena do 2020. Crna Gora bi trebalo da razmotri preuzimanje obaveza o ublažavanju koje su dosljedne onima u EU i njenim državama članicama u svrhu klimatskog sporazuma za period poslije 2020. koji treba postići do 2015. godine.

Što se tiče usklađenosti s pravnom tekovinom EU, Crna Gora je i dalje u vrlo ranoj fazi. Crna Gora je preduzela početne korake da identifikuje stacionarne instalacije u svrhu implementacije Sistema trgovanja emisijama. Usklađivanje je uznapredovalo samo u dijelu F-gasova i ODS regulativa i Direktive o kvalitetu goriva. Znatni naponi su potrebni kako bi se ojačali kapaciteti zemlje za praćenje, izvještavanje i verifikaciju.

Crna Gora je redovno učestvovala u radu Regionalne mreže za pristupanje u oblasti životne sredine (RENA) u domenu klime. Uspješan događaj na visokom nivou je organizovan u junu 2012. godine u okviru mreže RENA o saradnji u oblasti klime između EU i Crne Gore. Neophodni su naponi kako bi se podigla svijest na svim nivoima i kako bi se unaprijedila saradnja među svim relevantnim akterima.

Ostvaren je izvjestan napredak u pogledu **administrativnog kapaciteta**. Administrativni kapacitet Agencije za zaštitu životne sredine je unaprijeđen. Prema nedavno usvojenoj uredbi o organizaciji javne uprave, Hidrometeorološki zavod i Seizmološki zavod su spojeni u jedinstvenu instituciju pod nazivom Hidrometeorološki i seizmološki zavod. Oslanjanje na privremeno angažovano osoblje i česte promjene osoblja ostaju razlog za zabrinutost. Manjak administrativnih kapaciteta za bavljenje klimatskim promjenama i ad hoc međuinstitucionalnu saradnju odlažu pripremu i sprovođenje klimatske politike u skladu s pravnom tekovinom EU. Administrativnu strukturu u oblasti klimatskih promjena treba znatno ojačati a potrebna je i podrška u domenu izgradnje kapaciteta kako bi se riješile znatne potrebe u domenu kapaciteta, saradnje i koordinacije u oblasti klimatskih promjena.

Zaključak

Crna Gora je ostvarila manji napredak u oblasti *životne sredine i klimatskih promjena*. Prvi znaci poboljšanja su vidljivi nakon donošenja propisa o upravljanju otpadom, kvalitetu vazduha i hemikalijama i u pogledu administrativnih kapaciteta i npona koji su preduzeti na usklađivanju s pravnom tekovinom u domenu klime. Potrebno je dalju pažnju usmjeriti na oblasti kvaliteta voda i upravljanja otpadom. Efektivna implementacija pravne tekovine u dijelu EIA i SEA treba biti obezbijeđena. Potrebni su znatni naponi kako bi se uskladila i sprovela pravna tekovina u domenu životne sredine i klime, kao i da se ojača administrativni kapacitet i međuinstitucionalna saradnja. Razmatranja o životnoj sredini i klimatskim promjenama treba da budu na sistematičniji način uzeta u obzir u ostalim oblastima programske politike i planskim dokumentima. Nedostatak političkog prioriteta i adekvatnog finansiranja, kao i ograničena svijest o zahtjevima u oblasti životne sredine i klime koče napredak na ovom polju. Pripreme u oboj oblasti su i dalje u ranoj fazi.

SEKRETAR ODBORA

Radana Damjanović

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Predrag Sekulić